

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยบูรพา
จ.ชลบุรี อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุน และให้ความรู้ต่อ ความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง
และภาวะสุขภาพของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

เรือเอกหญิง จารุวรรณ นุ่นลอย

28 เม.ย. 2554

286033

สิ่งพิมพ์

27 ธ.ค. 54

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตวิทยาลัย
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2551

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ร.อ.หญิง จารุวรรณ นุ่นลอย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา วชิราวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิริติยศวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สายพิณ เกษมกิจวัฒนา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา วชิราวัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิริติยศวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรพงษ์ ธรรมนัส)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิภากรณ์ ททรัพย์กรานนท์)

วันที่ 17 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา วชิราวัฒน์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิริติยวงศ์ กรรมการช่วยวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แนะ แนวทางที่มีประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สายพิน เกษมกิจวัฒนา ประธานกรรมการสอบปากเปล่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิรพงษ์ ธิรมนัส คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำมหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สมจิต หนูเจริญกุล ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม และกราบขอบพระคุณ น.ต.ดร.พงษ์เทพ จิระโร ที่ได้ตรวจสอบสถิติวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และ น.อ.หญิง สายชล กองอ่อน ผู้อำนวยการกองการพยาบาล โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ จังหวัดชลบุรี ที่ให้โอกาสและส่งเสริมการศึกษาต่อระดับปริญญาโท รวมทั้งกรุณาให้คำปรึกษาและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการกองอายุรเวชกรรม พยาบาลประจำห้องตรวจโรคหัวใจ ที่ช่วยเหลือและเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง และผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการดำเนินการวิจัย

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง สามี และลูก เพื่อนนิสิตปริญญาโท พี่ ๆ บุคลากรของกองการพยาบาล หอผู้ป่วยวิกฤต รวมทั้งผู้ที่เป็นที่รักทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือ ทำให้ผู้วิจัยต่อสู้อุปสรรค จนทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ และผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลวทุกท่าน

เรือเอกหญิงจารุวรรณ นุ่นลอย

48910196: สาขาวิชา: พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต; พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คำสำคัญ : ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ / ความรู้ / พฤติกรรมการดูแลตนเอง/

ภาวะสุขภาพ/ ภาวะหัวใจล้มเหลว

จากรูวรรณ นุ่นลอย: ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุน และให้ความรู้ต่อ ความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว (THE EFFECTS OF A SUPPORTIVE - EDUCATIVE NURSING SYSTEM ON KNOWLEDGE, SELF - CARE BEHAVIORS AND HEALTH STATUS IN PATIENTS WITH CONGESTIVE HEART FAILURE) อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์: วริยา วชิราวัฒน์, พย.ด., ภาวณา กิริยัตตวงศ์, ป.ร.ด. 116 หน้า. ปี พ.ศ. 2551

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ของผู้ป่วย ภาวะหัวใจล้มเหลวต่อความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ระบบพยาบาลของโอเรม (Orem, 1995) การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการ ทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจล้มเหลว ที่เข้ารับการรักษานในห้องตรวจโรคหัวใจ โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 42 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 21 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้รับระบบการพยาบาลแบบ สนับสนุนและให้ความรู้ ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับการพยาบาลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ แบบประเมินพฤติกรรมการดูแลตนเองแบบประเมินภาวะสุขภาพ โปรแกรมระบบพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าที่ (t - test) และการ ทดสอบไคสแควร์ (Chi Square)

ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองในกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ มีความรู้ พฤติกรรมการดูแล ตนเอง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักตัวและค่าเฉลี่ยขนาดเส้นรอบวงข้อเท้า สูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

พบว่า หลังได้รับการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ มีความรู้ พฤติกรรมการดูแล ตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001มีค่าเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัวและค่า เปลี่ยนแปลงขนาดเส้นรอบวงข้อเท้าเพิ่มขึ้น น้อยกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการเกิดอาการเหนื่อยหอบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการศึกษาครั้งนี้ พยาบาลควรนำระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ไป ประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่เหมาะสม สามารถควบคุมภาวะน้ำเกินและอาการหอบเหนื่อยได้ดีขึ้น

48910196: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEYWORD: SUPPORTIVE – EDUCATIVE NURSING SYSTEM / KNOWLEDGE / SELF –
CARE BEHAVIORS / CONGESTIVE HEART FAILURE

JARUWAN NUNLOY: THE EFFECTS OF A SUPPORTIVE - EDUCATIVE NURSING
SYSTEM ON KNOWLEDGE, SELF – CARE BEHAVIORS AND HEALTH STATUS IN PATIENTS WITH
CONGESTIVE HEART FAILURE. ADVISORY COMMITTEE: WARIYA WACHIRAWAT, D.N.S.,
PAWANA KEERATIYUTAWONG, PH.D., 116 P. 2008

The purpose of this research was to study the effects of a supportive – educative nursing system on knowledge, self – care behaviors and health status inpatients with congestive heart failure. Orem's theory of nursing system was used as a theoretical framework. The quasi – experimental research using two – group pre - post test design was implemented. The sample consisted of the patients with congestive heart failure receiving medical care at the out – patient heart center of Queen Sirikit Hospitals. The simple random sampling technique was used to recruit the 42 patients with congestive heart failure. The 21 patients assigned into the experimental group received supportive – educative nursing system. The other 21 patients assigned into the control group received the general nursing care. The instruments consisted of knowledge, self – care behaviors, health status .The experimental program consisted of lesson plans, self care manual, and flipchart. The data were analyzed by using t – test and chi – square.

The mean score of knowledge, self – care behaviors, weight gain, dsypnea and circumference of leg in the experimental group were significantly higher than before entering the program ($p < .001$).

The results showed that after the experiment, it was found that patients have both knowledge and self-care behaviors scores higher than control group at the .001 level of significance. The circumference of leg in the experimental group was significantly higher than in the control group ($p < .05$).

According to the results of this study, nurses should provide supportive – educative nursing system for patients with congestive heart failure to enhance self – care behaviors and to improve control fluid over-load and dsypnea.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ภาวะหัวใจล้มเหลว	12
ผลกระทบของภาวะหัวใจล้มเหลว	14
การรักษาภาวะหัวใจล้มเหลว	17
ความต้องการดูแลตนเองทั้งหมดของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว	18
ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	40
รูปแบบการวิจัย	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การพิทักษ์สิทธิ์	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปผลการวิจัย	63
อภิปรายผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก	83
ภาคผนวก ข	86
ภาคผนวก ค	88
ภาคผนวก ง	90
ภาคผนวก จ	92
ภาคผนวก ฉ	94
ประวัติย่อของผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ยาที่ใช้รักษาภาวะหัวใจล้มเหลว.....	24
2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และ เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุมด้วยสถิติทดสอบไค – สแควร์.....	52
3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ ของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม	57
4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ ของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มควบคุม	57
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง	58
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง และภาวะสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	59
7 จำนวน ร้อยละของอาการเหนื่อยหอบในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง การทดลอง	60
8 เปรียบเทียบค่าเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยภาวะสุขภาพระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	60

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
2 แผนการดำเนินการวิจัย	49